

ŽIVOT

Br. 3.

Lipanj 1926.

God. VII.

»MOLIMO TE, KRISTE, IDI OD NAS!«

Psalmistu nas potiče: »Pristupite k njemu (Gospodinu) i postat ćete rasvijetljeni« (ps. 34, 6). I apostol narodâ piše Korinćanima: »Već je čas, te se probudimo iz sna« (I Kor 13, 11) i opet: »Evo sad je vrijeme najprijetnije, evo sad je vrijeme spasenja« (2 Kor 6, 2) »Tražite ono, što je gore, gdje Krist sjedi s desne strane Božje. Težite za onim, što je gore, a ne za onim, što je na zemlji« (Kološ 3, 1—2). U tom nas duhu pozivlje i Crkva u svakoj sv. misi: Gore srca!

Čemu ovo navodim? Navodim stoga, jer je sv. godina, u kojoj — ako ikada, to sada — moramo poslušati Isusa sina Sirahova, preko koga nam Bog poručuje: »Sinko! Ako me poslušáš, naučit ćeš mudrost, i ako k srcu uzmeš, bit ćeš pametan« (Ecclii 6, 33). Morâmo ući u se, zamisliti se i razmišljati o znakovima svoga vremena, da nas ne ukori Isus kao farizeje i saduceje: »Lice nebesko znate prosuditi, a znake vremena ne možete?« (Mat 16, 4). Ovaj put se zamislimo u jednu modernu apostasiju.

1. Ljudi Gerasenci.

U Gerasenskoj okolici je živio čovjek, u kome je bio nečisti duh. A živio je u grobovima; često ga metnuše u klade i verige, pa je iskidao verige i izlomio klade. Nitko ga nije mogao ukrotiti. Bio je strah i trepet svoj okolici. Dan i noć bio je u grobovima i gorama vičući i bijući se kamenjem. Krist je u to doba izliječio mnoge; zašto ne bi i njega Geraseni doveli do novog proroka? Bi; rada bi oni to učinili, da se jednom riješe straha. No opsjednuti sugrađanin kida verige i lomi klade i s ljudima gore postupa nego li Samson. Grobovi su bili izvan grada, koji je ležao 3 sata istočno od genezaretskog jezera. I gle! Tu se nenadano pojavi Krist. Što će na to opsjednuti čovjek? »A vidjevši Isusa izdaleka, potrči i padne pred njim ničice. I povikavši iza glasa reče: Što ja imam s tobom, Isuse, Sine Boga svevišnjega? Zaklinjem te Bogom, ne muči me. Jer mu je govorio: Iziđi, nečisti duše, iz čovjeka! I upita ga: Kako ti je ime? I odgovori mu: Legija mi je ime, jer nas je mnogo. I vrlo ga je molio, da ga ne protjera iz one okoline«. (Marko 5, 6—10). Eto vrag veli, da ih je legija, dakle oko 6000, a ipak mora priznati svoju nemoć pred Kristom. Da-

pače ponizno prose ti đavoli, da ih ne protjera iz one okoline u pakao. Tu je na brjegu i pokraj jezera pasao čopor svinja, pa vragovi zamole Krista: »Pošalji nas u svinje, da u njih udemo«. I Krist dopusti. Što se na to dogodi? Vrag je pametan, jer je star; iskustva mu ne fali. Ipak je svaka pamet pred Bogom kao šaka dima, koji nije ni za što. »Gospodin razbija namjere nezna-bošcima, uništava pomisli naroda i odluke knezova« (ps. 32, 10). I vražji knezovi »udoše u svinje i velikom se navalom strmoglavi čopor u more (jezero) i potopiše se u moru«. Svinjari pobjegoše i javiše u gradu i po selima. Tu je bilo mnogo svinja iz grada i okolnih sela, jer je tu bila dobra paša. Židovima je bila zabranjena svinjetina. No izgleda, da su Gerasenci malo marili za propise Božje, pa ih je stoga Krist i kaznio.

Što će sada kazati ti Gerasenci? Oni ne povjerovaše svinjarima; interes, egoizam ih je sada natjerao, da su izišli iz svog grada i svojih sela, da vide taj događaj svojim očima i da spase barem nešto. Egoizam im je dao krila, srčanosti, odlučnosti. Svršetak ovog događaja opisuje sv. Marko ovako lakonički i drastično: »I dođoše k Isusu i vidješe bjesumučnoga, gdje sjedi obučen i zdrave pameti, pa se uplašise. A kad su im oni što vidješe, pripovijedali, što se dogodilo od bjesumučnoga i od svinja, počeoše ga moliti, da otide od njihovih krajeva« (5, 15—17). Nekoji Gerasenci bit će bili srditi i stoga došli, da se osvete Isusu: i da ga kamenjem ubiju ili da ga protjeraju; drugi, da barem izgrde ili Krista ili apostole. No čovjek snuje, a Bog određuje. Putem su valjda trčali, prijetili, vukli toljage i batine, stiskali pesti, kovali nacрте kako će Krista zaokružiti... A sada? »Uplašise se i počeoše Krista moliti, da otide iz njihovih krajeva«. Više ne prijete, ne; oni postadoše mirni, tihi i smjerno mole. I što mole? Prose Krista, da se udalji od njih. I sv. Petar je rekao Kristu: »Izidi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grešnik« (Lk 5, 8). To reče, jer »udivljenje obuze nje-ga i sve, koji su bili s njim, od lova riba, koji uloviše« (ib. 9). Gerasenci ne vele Kristu, neka otide iz njihovih krajeva, jer ih je udivljenje obuzelo, nego jer se »uplašise«. I kojim su se strahom uplašili? Ima strah, o kome veli Job: »Strah je Božji mudrost« (28, 28). No ima strah, koji su oćutjela Josipova braća (2 Mojs 15, 16). To je onaj strah, koji opisuje Job: »Strah poduze me i drhat, od kojega ustreptaše sve kosti moje« (4, 14). To je strah, kojim je zaprijetio Bog Moabićanima: »Strah i jama i zamka dolaze na te, stanovniče Moapski, govori Gospod. Ko uteće od straha, past će u jamu, a ko izade iz jame, uhvatit će se u zamku, jer ću pustiti na Moaba godinu pohoda, govori Gospod« (Jerem. 48, 43—44). Nije li Krist danas pohodio Gerasence? To je uznemirilo građane i seljane, pa skoro umoliše Krista, neka se udalji, i to ne samo s onog mjesta kušnje i straha, nego »iz svih krajeva njihovih«.

Takova je eto mudrost čovječja, kad se nađe pred jačim i neizbježivim; popušta, moli, zaklinje, da se gore što ne dogodi. Egoizam računa samo na se, žrtvuje Božje darove, odriče se Krista, moli ga dapače, neka se od njega — udalji. Egoista hoće za se da žive, ne mari za nebeske darove.

2. Novija apostasija.

Nijesu li ovi ljudi Gerasenci slika jedne apostasije modernog društva? Dakako. Zajednička im je metoda i predmet apostasije. Većina modernog društva ne napada toliko Krista ni Crkvu, nego ne će da ima išta zajedničko s Kristom i njegovom Crkvom. Dapače moli, neka se Krist i Crkva od njega (društva) udalje iz svih njegovih krajeva. Zašto? Jer to društvo hoće da očuva svoje svinje, što više i sebe od daljnih šteta. Moderno društvo čezne za tim, da se vrati k starom poganstvu. U naše se doba opetuje povjest humanističke i renesanske perijode 14. i 15. vijeka: pjesnici, slikari, kazalište, političari, škole, odijela, zabave, sve diše duhom starih Gerasenaca, koji se odrekoše Krista za volju svojih svinja. Gerasenci nijesu Krista neuljudno, nasilno odbili, otjerali. Ne, oni se ogradiše pasivnom resistencijom, da čak ga fino i lijepo zamolili, e se od njih udalji. Ovu metodu, ove manire upotrebljuje i naš vijek. U kulturnom su svijetu prošli vijekovi brutalnosti, (izuzmemo li boljševističku metodu u Rusiji), kakova je bila u doba engleske Elizabete ili francuske revolucije. Stide se sile moderni ljudi i silu zamijeniše finom diplomacijom: pasivnosti i finese. Ako se kad silom posluže, brzo potraže pokrivač frazâ i nijekanja ili barem navuku na se odijelo bezazlenosti.

Ovu metodu Gerasenaca poznaju današnji politički demagozi, liberalni strančari, židovski knjižari, trgovci bijelog roblja, posrednici nepoštenih poduzeća... Svi učtivo mole Krista, da se udalji sa svim dogmatskim istinama i moralnim načelima. »Bogu kažu: Idi od nas, jer ne ćemo da znamo za putove tvoje!« (Job 21, 14).

Gerasenci življahu u doba Isusovo istočno od genezaretskog jezera, a povijest ne bilježi, da su ti ljudi išta znatnijeg stvorili. Da evandeliste nijesu zabilježili ovaj Isusov posjet, ne bismo danas za njih valjda ni znali. Ipak ljudi Gerasenci žive i danas; oni imaju svoje brojno potomstvo, ako ne po krvi, barem po svojoj — apostasiji od Krista. U čemu?

Danas ima posebni tabor bezvjerstva. To je skupina onih ljudi, koji upознаše, vidješe Krista, ali radije prionuše uz strasti ljudske i tako upadoše u apostasiju. Oni ne će da budu s Kristom, jer on traži žrtve; On reče: »Tko nije sa mnom, protiv mene je, i tko ne sabira sa mnom, prosipa« (Mat 12, 30). Ogleđajmo te potomke Gerasenaca.

Vlasnici kina, začetnici pariške mode, posjetioci kabareta i

javnih kuća vele Kristu: »Molimo, te, idi od nas!« Interes, strah da bi se smanjili ili presušili njihovi prihodi; bojazan da bi morali promijeniti zaradu i trudu se izložiti; eto to ih nagoni na apostasiju od — Krista.

Ugledni i čestiti činovnici stišću pest nad političkim strančarom, koji ih baca iz jednog kraja države u drugi, iz domaćeg mjesta u malaričnu daleku varošicu. Mirni građani žurno idu na protesnu skupštinu, kad su nešto poskočile cijene životnih namirnica. No jedni i drugi šute kao riba u vodi, kad učitelji vikači hoće da im izguraju svećenika iz škole i tako djeci katoličkoj oduzmu Krista iz srca i duše. Šute i, kad im dođe katolički agitator te zaprosi njihov protesni potpis. Onda počnu čak i uvjeravati da to nije potrebno, jer u parlamentu sjede njihovi prijatelji, koji ne će toga dopustiti. Takovi eto činovnici i građani cijene svoju kožu, ali svojom pasivnošću vele činom: »Molimo te, Kriste, idi od nas!«

Čovjekoljubivi se roditelji srde na Iruda, koji je poklao nevinu dječicu u Betlehemu, pa na Herodoševo ističu to svojem porodu. No pri tome kao da se ne sjećaju, koliko su puta za volju Maltuzianizma i toliko nedužnih dušica bacili u tanmi Limb; koliko su začetaka još zlobnije i umjetnim sredstvima spriječili ili ubili. Ti ne viču na Krista, ali ga ne će u svojoj blizini, jer je on u opreci s njihovim putenim općenjem. Oni ga zaklinju: »Molimo te, Kriste, idi od nas!«

Mnogi pripovjedači, romanopisci ističu, kako je Hrvatska bila jaka i jedinstvena, kad se u njoj život i javnost ravnala po nauči katoličke Crkve. Ipak ovi moderni Gerasenci vole brbljave prizore, hvale višeženstvo, divlji brak; čak slobodnu ljubav do neba uzdižu. Po njihovim umnim proizvodima ne znaš, kojoj vjeri pripadaju ni oni ni njihovi junaci. Zašto tako postupaju? Oni hoće da budu popularni, a čitalačka publika traži pikantne tvorevine. Ovi dakle Gerasenci vole sebe, svoju popularnost, svoje prihode, pa djelom vele: »Molimo te, Kriste, idi od nas!«

Slikari se dive Rafaelu, fra Angeliku, Seitzu, Corneliusu. Kipari se čude Michelangelu, Canovi. No kako moderni (uz časne izuzetke) teško podnose ma i mali napor nutarnjeg života molitve i odricanja, to je njima kršćanska umjetnost deveta pokrajina iza brda. Ti moderni umjetnički Gerasenci ne rugaju se Kristu kao ono 42 djece proroku Elizeju: »Hodi, celo! Hodi, celo!« (4 Kralj. 2, 23). Ne, oni skladno kažu: »Molimo te, Kriste, idi od nas!« Kažu, i u svojim se umjetninama povode za golom Venerom i razuzdanim Bakom.

Moderni Krezi i Lukuli vrebaju na sve strane sokolskim očima, gdje bi nešto ušičarili. Daju hiljadarke u doba potresa i vodenih poplava i svih narodnih nedaća, pa im je milo ako ih novine istaknu kao narodne dobrotvore. No nema verižne trgovine, gdje se ne bi

oni upleli i lihvarski se okoristili. Sve vode moraju na njihov mlin, u kome dekalog nema svoje cijene. Teško onome, koji dođe na njihovu Prokrustovu postelju! Za njih se lomi sirotinja po kamenolomima, radnici se muče u tamnim rudnicima bez zraka i hrane, legije činovnika ginu po zadušljivim sobicama i uredima, putnički agenti trče po gradovima i gorskim selima... »Fervet opus!« Čemu sve to? Sve prihode gutaju krezi i Lukuli, a svojim namještenicima dobacuju mrvice svog stola. Evandeoski se prizor ubogog Lazara i nemilosrdnog bogataša neprestano opetuje. Krezi i Lukuli vele s Nitzscheoom, da je »milosrđe kukavičluk«. Pravo reče Salamon: »S i r o m a š a n je čovjek milosrdan« (Prov. 19, 22). Krist govori na gori: »Blaženi milosrdni, jer će oni milosrđe u Boga postići« (Mat 5, 7), ali Krezi i Lukuli mašu glavom i odvrćaju: »Molimo te, Kriste, idi od nas!«

Političar krsti se cijelom rukom, na glas zvona skida šešir i moli pozdrav anđeoski, na kvatre jede luka i graha pred ljudima iz puka, uzveličaje Boga i staru katoličku vjeru. No netom se domogao pouzdanja braće seljaka, eto ga kao bahatog bogatog trgovca, pa udara na katoličke (a ne na pravoslavne ili starokatoličke) svećenike, grdi katoličke biskupe, prijeti da će doskora preći u starokatolike i onda u pravoslavlje, da bude onda u SHS jedan državni narod i jedna državna vjera kao i jedna država. A drugovi? Što oni kažu na to? Kao toliki statičari na pozornici šute; dapače nekoji katolički svećenici, drugovi takovih političara usutkavaju svjesnije katolike, da nije sada uputno ustati protiv tako vrsnih narodnih prosvjetitelja. Tu strančarstvo prelazi u strast, a strast svagda zaslijepljuje. Ti moderni Gerasenci »oči imaju i ne vide« (ps. 113, 5). O njima se može reći, što je rekao Akil o strastvenom Agamemnonu :

»U svom opakom kralj Agamemnon mahnita srcu.

On u prošlost ni u budućnost pogledat ne zna« (Ilijada 1).

Strančarstvo i političkim savremenim Gerasencima ulijeva mahnitanje i oni u svojoj obijesti nad velikim uspjesima ne će da se poklone Kristu Bogu, u čijoj je ruci i vlasti svaki narod. Ne, oni mu vele: »Molimo te, Kriste, idi od nas!«

Novinar, dok je bio pučki učitelj ili skromni sveučilištarac, išao je na blagane u crkvu i na hodočašća. No otkad je došao u uredništvo hrvatskoga lista s preko 1000 pretplatnika; otkada hoće da svojim perom odgaja svoj mili narod, svoj katolički puk: niti se križa, niti se moli, a crkvenog se zraka boji kao nečastivi tamjana i svete vode. Zašto to? odakle ta promjena? Možda iz uvjerenja? Ne. On je poprečni čovjek, i takav ide za modom. Eto stoga i on niti misli niti sudi, kad se nasnuješi prema Kristu i veli u ime svoje i svojih drugova na vratima uredništva: »Molimo te, Kriste, idi od nas!«

Prolazi gradom katolička procesija, u kojoj svećenik nosi

presv. Sakramenat. U kavani sjede otmena gospoda. Tu ima Židova, protestanata i inovjeraca. Kad se ugledna procesija primakla kavani, ustaju na noge i skidaju šešire i Židovi i protestanti i inovjerci. Ipak ima više skupina, koje i dalje sjede. Koji su ono tuđinci, koji ne znaju običaja naših krajeva? O, ne. To nijesu stranci iz daleke Kine ili Japana ili Madagaskara. To su Hrvati i katolici. Pa zašto i oni ne ustaju da dadnu počast otajstvenom Kristu? Ustali bi oni, ali su oni užli klub uže hrvatske književne republike, koji hoće da stvore u Hrvatskoj nešto doslije neviđeno; da začaraju sav kulturni svijet svojim književnim proizvodima; oni žele da budu viši od Dantea, Homera, Tassa, Manzonia, uopće viši od svih dosadanih književnika. Pa što se ne može spojiti katolički nazor i velika umjetnost? Može, ali tu treba i velikih umnih sposobnosti. Toga oni nemaju. Eto stoga su članovi Književne republike pogledali na Krista u procesiji, ne digoše se na noge i tiho rekoše: »Molimo te, Kriste, idi od nas!«

A Krist? Što će Isus na sve ove riječi?

Sv. Marko kaže, da je Krist uslišao molbu Gerasenaca, ušao u barku, prijede u lađi opet preko jezera a »okupilo se silno mnoštvo oko njega« (Marko 5, 21). Tako je i danas s Kristom. Tobažnji mudraci, ali u srcu egoisti, strašivice, komotni ljudi, boje se da će Krist od njih tražiti žrtve, samoodricanja, boj protiv unutarnjih strasti, pa stoga i mole Krista, neka se od njih udalji. A Krist? On se obraća na drugu stranu, gdje ga željno čekaju mase. Krist se udaljuje od onih, koji su slični »kamenitom tlu, na kojem je malo zemlje«, a kad sunce grane, iznuknuto sjeme »uvene i jer nije imalo korijena usahnu« (Marko 4). Krist od ovakovih ljudi, ovakovih modernih Gerasenaca odvraća svoje lice. Njegova je prijetnja: »Zato vam kažem, da će se od vas uzeti kraljevstvo Božje i dat će se narodu, koji donosi rodove njegove« (Mat 21, 43). Tu leži dio Božjeg plana. Tu je ključ tajne, zašto izčezava iz nadutih modernih Gerasenaca u Evropi katolička vjera, pa se javlja i širi tako uspješno po Africi i Asiji. Na evropskim se Gerasencima ispunja riječ sv. Pavla: »Premda upoznaše Boga, ne proslaviše ga kao Boga, niti mu zahvališe, nego zalutaše u svojim mislima i potamnje nerazumno srce njihovo. Govoreći da su mudri, postadoše lude. I zamijeniše slavu besmrtnoga Boga slikama smrtnoga čovjeka i ptica i četveronožaca i gmazova. Zato ih predade Bog pohotama srdaca njihovih u nečistoću, da sramote tijesla svoja među sobom samima, budući da zamijeniše istinu o Bogu lažju i častiše i služiše stvoru protiv Stvoritelja« (Rim. 1, 21—25).

3. Siharci.

Na putu u Galileju svrati se Krist u samaritanski grad Sihar (Iv. 4). Tu se očituje Samaritanki, da je on obećani Mesija. Ova

ode u grad i reče građanima: »Dodite, i vidite čovjeka, koji mi kaza sve, što sam učinila. Da nije to Krist?« I dođoše Samaritanci i »zamoliše ga da bi ondje ostao. I osta ondje dva dana. I mnogo ih je više vjerovalo u njega radi propovijedi njegove. Zato su ženi govorili: Već ne vjerujemo poradi tvoega pripovijedanja, jer sami smo čuli te znademo: Ovaj je zaista Spasitelj svijeta«. (Iv. 4, 40—42).

Siharci i Gerasenci! Kolika opreka! Jedni ga mole, da ode od njih, drugi ga prose, da ostane kod njih. I Krist je jedne i druge uslišao. No u Siharu je ostao, da ga poduči i pridigne, daruje sebe i vjeru; iz Gerase ode žalostan, da se više ne vrati. Siharcima je Krist spas, Gerasencima apostatama osuda.

Što kažemo na to? Uz koga su naše simpatije? I nama veli Krist: »Evo stojim na vratima i kucam. Ako tko čuje glas moj i otvori vrata, ući ću k njemu i večerat ću s njim, i on sa mnom« (Otkriv. 3, 20). To veli Krist nama i čitavom čovječanstvu. Ako hoćemo da sebe i ljudsko društvo očuvamo od duha Gerasenaca, onda moramo sami prionuti usko uz Krista, njega unijeti u svijet poput prvih apostola. Unesimo onamo duh svetaca, apostola; duh Kristov, samog Krista.

Stara legenda pripovijeda, kako je Krist uzlazeći na Kalvariju htio da otpočine na pragu jednog Židova. No taj ga nemilosrdno turi s praga. Otada nema mira onaj čovjek, potuca se po svijetu kao »vječni Žid«. A mi? Utješimo Krista poput Veronike, koja mu je na križnom putu pružila rubac. Unesimo u svoju okolinu, u sav svijet kršćansko oduševljenje prvog vijeka, o kome piše sv. Luka: »A u mnoštvu onih, koji vjerovaše, bijaše jedno srce i jedna duša. I sa silom su velikom svjedočili apostoli za uskrснуće Gospodina Isusa; i milost velika bijaše na svima njima« (Dj. ap. 4, 32—33). »Oni otidoše ispred vijeća radujući se, što su bili smatrani dostojni, da trpe sramotu za ime Isusovo i nijesu prestali svaki dan u hramu i po kućama da uče i da propovijedaju evanđelje o Kristu Isusu« (ib. 41—42).

Bez oduševljenja za Krista nema spasa modernim Gerasencima!

Tko će im uliti to oduševljenje? Nitko drugi nego katolici. Oni su kvasac, kojim će uskisnuti (Lk 13, 21). Kakovo je bilo vrijeme u doba sv. Bernarda, sv. Bernardina Sienskog, Ivana Kapistranskog, sv. Franje Asiškog i Dominika, sv. Ignacija Lojolskog? Javne su prilike i hladnoća bile gore ili barem onakove kao sada. I ipak su oni probudili vjerski duh, pridigli mase, zanimali ljude opet za katoličke ideale i nutarnji život. U doba je Luterovo prošlo jaki vihor nad Crkvom u Evropi, pa je polomio mnoge grane, povalio trula debla, uzvitlao zemlju i prašinu i zadao Božjoj stvari teške rane. No iza tog vihora, koji je strašniji bio od francuske revolucije i današnje kušnje, izašla je katolička Crkva iz trident-

skog sabora kao pomladena. Oduševljenje je bilo silno za nju i Krista. Krivi su reformatori napadali papu i Crkvu bijesnom mržnjom. Naprotiv pravi i Kristovi reformatori: kao sv. Ignacij Lojolski, sv. Filip Neri, sv. Karlo Boromejski, sv. Terezija, pa sv. Petar Kanisij, bl. Faber, sv. Franjo Ksaverski i veliki broj drugih Svetaca rasplamsali su novo oduševljenje u Evropi i u svem svijetu. Tako je svagda bilo u prosvjeti Crkve Kristove: kako je vjersko oduševljenje padalo, padao je i upliv Kristov među ljudima; obratno se svagda pojavio novi i svježiji vjerski život, čim se pojavilo oduševljenje za Krista.

Tako eto biva, kad je Krist među ljudima; kad ga judi zamole, da ostane s njima, kad se naše srce odluči i oduševi za Krista. Bog je kao sunce i jači od sunca, jer sv. Ivan opisuje nebo: »I grad ne treba sunca ni mjeseca, da svijetle u njemu, jer ga je slava Božja obasjala i svjetiljka je njegova Janje« (Otkriv. 21, 23). Već obično sunce mora da baca svjetlost i toplinu na sve strane oko sebe. Gdje je Krist, gdje se ljudi oko njega okupljaju, gdje se goji česta sv. pričest; tu mora niknuti i oduševljenje za Boga i Crkvu; tu mora da probukti novi život.

Ovo oduševljenje bio je život u življenju naših Svetaca. Stoga nam Crkva neprestano ove i stavlja pred oči, jer je spas naš u tom duhu Svetaca. Gdje je taj duh, tu je i Krist. Oduševljenje za njega jest izraz naše ljubavi prema njemu. O ljubavi je pak rekao Krist: »Tko mene ljubi, moju će riječ držati, i Otac će moj ljubiti njega, i k njemu ćemo doći i kod njega ćemo se nastaniti« (Iv. 14, 23). I u drugoj zgodbi reče još jače: »Ja sam trs, vi loze, koji ostaje u meni, i ja u njemu, on rodi mnogi rod, jer bez mene ne možete ništa učiniti. Tko u meni ne ostane, izbacit će se na polje kao loza, i osušit će se, i skupit će je, i u oganj baciti« (Iv. 15, 5—6).

Na koncu recimo mi Kristu za se i u ime svoga hrvatskoga naroda kao ona dva učenika Isusova na putu u Emaus: »Ostani s nama Gospodine, jer je blizu večer i dan je već na izmaku« (Lk. 24, 29).

A.

